

Vận dụng chu trình PDCA trong quản lý dạy học môn Toán theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 ở trường tiểu học

Châu Thị Kim Ngân*, Nguyễn Thị Hồng Swong**

*Khoa Giáo dục tiểu học – Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh

**HVCH. Trường Đại học Sư phạm – Đại học Huế

Received: 6/11/2023; Accepted: 16/12/2023; Published: 15/2/2024

Abstract: Teaching Math according to the 2018 General Education Program in primary schools currently faces many difficulties and has not achieved the desired goals. The main reason is that the principal's management of this teaching process is still confused because there is no appropriate approach. Therefore, the article proposes a method to apply the PDCA cycle to the implementation of Math teaching management according to the 2018 General Education Program in primary schools to improve management efficiency and improve the quality of teaching the subject in particular, and quality of education in general in primary schools.

Keywords: PDCA cycle, management, Math, teaching, 2018 General Education Program.

1. Đặt vấn đề

Trên tinh thần triển khai thực hiện Nghị quyết số 88/2014/QH13 ngày 28/11/2014 và Nghị quyết số 51/2017/QH14 ngày 21/11/2017, từ năm học 2020 – 2021 đến nay, Bộ GD-ĐT đã chỉ đạo thực hiện dạy học theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 (CTGDPT) ở tất cả các trường tiểu học (TH) trên toàn quốc. Tuy nhiên, chưa đạt được hiệu quả mong muốn.

Ở nhiều đơn vị, một bộ phận không nhỏ giáo viên (GV) vẫn chưa quan tâm đầu tư nhiều đến việc dạy học môn Toán (DHMT) theo CTGDPT. Quá trình dạy học chủ yếu diễn ra với việc GV truyền đạt những kiến thức một cách khô khan, chưa thật sự lôi cuốn để học sinh (HS) có hứng thú học tập. Từ đó, HS thiếu môi trường và động lực tham gia hoạt động học tập, chưa có khả năng linh hoạt vận dụng toán học vào giải quyết các vấn đề thực tiễn. Sở dĩ như vậy vì công tác quản lý (QL) dạy học môn học này cũng đang gặp nhiều lúng túng do Hiệu trưởng (HT) các trường chưa được hướng dẫn cụ thể cách thức QL, GV chưa được tập huấn nhiều về DHMT theo CTGDPT.

DHMT ở trường TH là một quá trình. Theo Trần Kiểm (2018), quá trình này tạo ra một sản phẩm đặc biệt – năng lực (NL) của HS. Để quá trình này đạt được mục tiêu đề ra, cần QL sự vận hành, diễn biến của các thành tố cấu thành hoạt động. Công tác QL tiếp cận theo quá trình có nhiều cách tiếp cận

khác nhau, một trong số đó là tiếp cận theo chu trình PDCA (Trần Kiểm, 2016).

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Quản lý thực hiện mục tiêu dạy học môn Toán theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

(P) Triển khai xác lập, xây dựng hệ thống mục tiêu DHMT theo CTGDPT cho HS: HT phải xác định rõ nhiệm vụ của việc DHMT theo CTGDPT là nhằm hình thành cho HS NL toán học và những NL khác theo yêu cầu của CTGDPT môn Toán, yêu cầu nhiệm vụ năm học, bậc học TH, yêu cầu phát triển giáo dục của địa phương, yêu cầu đổi mới và nâng cao chất lượng giáo dục.

(D) Quán triệt, giao nhiệm vụ thực hiện mục tiêu DHMT theo CTGDPT cho tổ chuyên môn và GV bộ môn: Đầu năm học, HT tổ chức triển khai, quán triệt tới GV mục tiêu dạy học đã xác định, trong đó chú trọng mục tiêu DHMT theo CTGDPT đáp ứng nhu cầu học tập của cá nhân HS, đặc điểm của môn học và đòi hỏi của xã hội. HT phải làm cho mỗi tổ chuyên môn, mỗi GV xác định rõ mục tiêu và yêu cầu cần đạt của DHMT theo CTGDPT của năm học, đảm bảo tính thống nhất giữa mục tiêu DHMT theo CTGDPT với mục tiêu chung của dạy học, giáo dục nói chung của nhà trường. Cùng với đó, HT cần có biện pháp tạo điều kiện hỗ trợ để GV thực hiện mục tiêu DHMT theo CTGDPT như thời gian, cơ sở vật chất, trang thiết bị, phối hợp giữa nhà trường, tổ chuyên môn, GV trong việc tổ chức thực hiện dạy học.

(C) Giám sát quá trình thực hiện mục tiêu DHMT theo CTGDPT: Để đảm bảo mục tiêu dạy học đã xác lập được thực hiện đầy đủ, chính xác, HT cần tăng cường công tác giám sát thực hiện mục tiêu DHMT. HT thực hiện giám sát, kiểm tra định kỳ kết hợp với các đợt kiểm tra đột xuất đối với GV trong thực hiện mục tiêu DHMT theo CTGDPT. Thông qua việc kiểm tra thường xuyên, liên tục việc thực hiện mục tiêu dạy học của GV, HT kết hợp hướng dẫn GV tự giám sát, tự kiểm tra việc thực hiện mục tiêu DHMT theo CTGDPT qua từng nội dung, từng giai đoạn kiểm tra, giám sát.

(A) Cải tiến, điều chỉnh mục tiêu DHMT theo CTGDPT ở trường TH cho phù hợp với thực trạng: Trong quá trình kiểm tra, giám sát thực hiện mục tiêu DHMT theo CTGDPT, nếu nhận thấy mục tiêu dạy học chưa được GV đi đúng hướng đã xác định hoặc không đạt được mức độ cần đạt sau mỗi giai đoạn/nội dung dạy học, HT cần có sự điều chỉnh mục tiêu dạy học cho phù hợp với thực trạng dạy học của GV và hướng dẫn GV điều chỉnh dạy học cho mục tiêu mới.

2.2. Quản lý thực hiện nội dung dạy học môn Toán theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

(P) Chỉ đạo tổ chuyên môn và GV lập kế hoạch thực hiện nội dung DHMT theo CTGDPT vào đầu năm học: HT phổ biến cho GV những sửa đổi trong nội dung CTGDPT môn Toán theo hướng dẫn của Bộ GD-ĐT, Sở GD-ĐT. Từ đó, xác định nội dung DHMT theo CTGDPT trên cơ sở kết hợp giữa CTGDPT môn Toán với với mục tiêu giáo dục của nhà trường và NL, hứng thú của HS. HT chỉ đạo và tổ chức cho tổ chuyên môn và GV nghiên cứu thảo luận những vấn đề mới nảy sinh trong quá trình DHMT và lựa chọn, sắp xếp lịch trình những nội dung dạy học sao cho phù hợp để đạt đến mục tiêu đề ra.

(D) Phân công nhiệm vụ và tạo điều kiện thực hiện nội dung DHMT theo CTGDPT theo kế hoạch đã lập: Trong công việc này, HT cần:

- Phân công GV thực hiện nội dung DHMT theo lịch trình đã đề xuất cho từng lớp học cụ thể; Giao nhiệm vụ thực hiện các chuyên đề dạy học cho tổ chuyên môn và các cá nhân GV; Phân công các phòng, ban có liên quan phối hợp với GV và tổ chuyên môn để thực hiện tốt nội dung DHMT theo CTGDPT.

- Chỉ đạo GV môn Toán xây dựng kế hoạch nội dung bài dạy đúng quy định của Bộ GD-ĐT, đáp ứng lịch trình của nhà trường và phù hợp đặc điểm HS

trong lớp mà mình phụ trách dạy, không rập khuôn máy móc.

- Khuyến khích và tạo điều kiện để GV sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị kỹ thuật, công nghệ thông tin phục vụ dạy học để GV thực hiện tốt nội dung DHMT theo CTGDPT.

(C) Kiểm tra, đánh giá quá trình thực hiện nội dung DHMT theo CTGDPT theo kế hoạch đã lập: HT thường xuyên kết hợp cùng Ban Giám hiệu và tổ chuyên môn tổ chức kiểm tra, đánh giá tình hình thực hiện nội dung DHMT theo CTGDPT bằng nhiều hình thức khác nhau:

- Thực hiện dự giờ định kỳ và đột xuất;
- Thu thập kế hoạch giảng dạy của GV và đánh giá dựa trên kế hoạch.

Cần đảm bảo việc thực hiện nội dung DHMT theo CTGDPT một cách nghiêm túc, đúng lịch trình đã được phê duyệt và phù hợp với nhu cầu, hứng thú học tập của HS trong lớp.

(A) Cải tiến, điều chỉnh nội dung DHMT theo CTGDPT: Sau mỗi lần kiểm tra, đánh giá, HT chỉ đạo tổ chuyên môn họp, nhận xét, đánh giá những vấn đề mới nảy sinh trong quá trình thực hiện nội dung DHMT theo CTGDPT, điều chỉnh nội dung DHMT theo CTGDPT theo định hướng đáp ứng yêu cầu của nhà trường và quy định của Bộ GD-ĐT hiện nay, phù hợp với đặc điểm hoạt động học tập của HS trong lớp.

2.3. Quản lý thực hiện hình thức, phương pháp dạy học môn Toán theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

(P) Chỉ đạo GV lựa chọn hình thức, phương pháp dạy học phù hợp khi lập kế hoạch DHMT theo CTGDPT: HT yêu cầu và hướng dẫn GV tự nghiên cứu và tìm ra phương pháp DHMT theo CTGDPT phù hợp với NL cá nhân GV, nội dung dạy học cần thực hiện và đặc điểm của lớp học.

(D) Yêu cầu và tạo điều kiện thực hiện hình thức, phương pháp DHMT theo CTGDPT theo kế hoạch đã lập một cách linh hoạt, phù hợp với thực tiễn dạy học trên lớp: HT yêu cầu GV sử dụng các hình thức, phương pháp dạy học theo các tiêu chí:

- Phù hợp với kế hoạch dạy học đã lập;
- Có sự ứng biến cho phù hợp với quá trình dạy học trên lớp nhằm giúp HS tìm ra phương pháp học tập theo hướng chủ động, tự giác, tích cực tìm tòi kiến thức, hình thành các phương pháp học tập trên lớp (nghe giảng, ghi chép, hiểu và vận dụng, trình bày vấn đề, thảo luận, ...) và phương pháp tự học

(cùng cô, ghi nhớ kiến thức học trên lớp, hoàn thành nhiệm vụ học tập được giao, thảo luận sau giờ học với bạn bè, ...).

- Tổ chức các hình thức phương pháp dạy học phải dựa trên NL, hứng thú, nhu cầu, sở thích của HS trong thời điểm phù hợp.

Do vậy, GV cần nắm bắt cụ thể đặc điểm hoạt động học tập của HS trong từng thời điểm cụ thể và có nghiệp vụ vững vàng để có thể sử dụng những hình thức, phương pháp dạy học phù hợp.

(C) Kiểm tra, giám sát quá trình thực hiện hình thức, phương pháp DHMT theo CTGDPT: Trong quá trình GV tổ chức DHMT theo CTGDPT, HT cần thường xuyên kiểm tra, giám sát các hình thức, phương pháp GV đã thực hiện thông qua dự giờ trên lớp, giám sát qua camera, kiểm tra băng ghi hình (nếu có) nhằm thu thập thông tin cần thiết để điều chỉnh (nếu cần).

(A) Chỉ đạo GV đổi mới, điều chỉnh và tạo thêm điều kiện cho GV thực hiện hình thức, phương pháp DHMT theo CTGDPT: Trong quá trình kiểm tra, giám sát, HT sẽ kịp thời phát hiện những điểm bất cập, hạn chế của các hình thức, phương pháp DHMT theo CTGDPT ở trường TH, từ đó, đưa ra biện pháp yêu cầu GV điều chỉnh cho phù hợp với mục tiêu, nội dung bài học và đặc điểm lớp học. Ngoài ra, HT tạo điều kiện về cơ sở vật chất, trang thiết bị cũng giúp GV chủ động, điều chỉnh phương pháp dạy học phù hợp và hiệu quả nhất.

2.4. Quản lý kiểm tra, đánh giá kết quả dạy học môn Toán theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

(P) Lập kế hoạch thực hiện kiểm tra, đánh giá kết quả DHMT theo CTGDPT: Dựa vào các quy định của Bộ GD-ĐT về kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn Toán, dựa trên kế hoạch năm học của nhà trường và kế hoạch DHMT của tổ chuyên môn, HT lập kế hoạch kiểm tra, đánh giá kết quả DHMT theo CTGDPT cần thể hiện rõ: Quy trình kiểm tra, đánh giá cần thực hiện; Nội dung kiểm tra, đánh giá; Phân công thực hiện; Các mốc thời gian thực hiện; Tiêu chí đánh giá.

(D) Tổ chức, chỉ đạo thực hiện kiểm tra, đánh giá kết quả DHMT theo CTGDPT theo kế hoạch đã lập: HT phân công và yêu cầu các đơn vị trong nhà trường (phòng, tổ chuyên môn) và GV cùng phối hợp triển khai thực hiện việc kiểm tra, đánh giá kết quả DHMT theo định hướng phát triển NL. Hoạt động này của HT cần thực hiện xuyên suốt quá trình kiểm

tra, đánh giá như lập kế hoạch, ra đề, tổ chức kiểm tra, đánh giá kết quả và công nhận kết quả. Trong mỗi khâu, HT đưa ra những yêu cầu và hướng dẫn để mỗi người được giao nhiệm vụ có thể hoàn thành tốt nhiệm vụ của mình.

(C) Giám sát chặt chẽ quá trình thực hiện kiểm tra, đánh giá kết quả DHMT theo CTGDPT, bao gồm:

- Giám sát tiến độ thực hiện, chất lượng thực hiện kế hoạch kiểm tra, đánh giá kết quả DHMT theo CTGDPT của các đơn vị và GV theo nhiệm vụ đã được phân công;

- Phát hiện những dấu hiệu sai sót, tiêu cực trong quá trình thực hiện kiểm tra, đánh giá kết quả DHMT theo CTGDPT.

(A) Cải tiến, điều chỉnh quá trình kiểm tra, đánh giá kết quả DHMT theo CTGDPT: Song song với quá trình giám sát, HT phải đưa ra những điều chỉnh khi cần thiết để cải tiến hình thức, nội dung, phương pháp, quy trình kiểm tra, đánh giá kết quả DHMT theo CTGDPT cho phù hợp với trình độ và NL của HS.

3. Kết luận

DHMT theo CTGDPT là hoạt động rất quan trọng trong giáo dục cho HS ở trường TH. Khi vận dụng tiếp cận PDCA vào QL hoạt động DHMT theo CTGDPT, HT trường TH sẽ đảm bảo hoạt động DHMT theo CTGDPT được triển khai khoa học, tuân theo các tiêu chuẩn do Bộ GD-ĐT ban hành. Từ đó, HT điều chỉnh quá trình dạy học của GV cũng như phân bổ các nguồn lực để từng bước cải thiện, nâng cao chất lượng giáo dục, dạy học của nhà trường. Quá trình QL hoạt động này chịu ảnh hưởng của các yếu tố bên trong và bên ngoài nhà trường nên cần được tiến hành cẩn trọng.

Tài liệu tham khảo

1. Quốc hội. (2014). *Nghị quyết số 88/2014/QH13 ngày 28/11/2014 về Đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông.*

2. Quốc hội (2017). *Nghị quyết số 51/2017/QH14 ngày 21/11/2017 về Điều chỉnh lộ trình thực hiện chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông mới theo Nghị quyết số 88/2014/QH13 ngày 28/11/2014 của Quốc hội về đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông.*

3. Trần Kiểm. (2016). *Tiếp cận hiện đại trong quản lý giáo dục.* NXB Đại học Sư phạm. Hà Nội.

4. Trần Kiểm (2018). *Quản lý và lãnh đạo nhà trường hiệu quả (Tiếp cận năng lực).* NXB Đại học Sư phạm. Hà Nội.